

**СЕКЦІЯ «ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ В КОНТЕКСТІ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗА П(С)БО

*Євсєєва О.О., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

Облікова політика в організації облікової діяльності підприємства безперечно займає стрижневу позицію в побудові бухгалтерського обліку як цілісної системи. Від грамотної та науково-обґрунтованої облікової політики залежить виваженість та стабільність облікової діяльності в цілому. Термін «облікова політика» та його визначення зафіксовані на законодавчому рівні в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] і діючих Положеннях (Стандартах) бухгалтерського обліку [2] (далі – П(С)БО). Змінність та рухливість законодавчої бази в питаннях методології облікових процедур та методів обліку спонукають додатково аналізувати та знаходити наукові обґрунтування та прикладні аспекти їх застосування в обліковій діяльності підприємства. В таблиці нами наведені назви П(С)БО та визначені ними елементи облікової політики.

Таблиця 1

Елементи облікової політики за П(С)БО

П(С)БО, його зміст та призначення	Елемент(и) облікової політики за П(С)БО
<i>1</i>	<i>2</i>
П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Границя (межа) суттєвості
	Методи обліку за окремими статтями звітності
П(С)БО 2 «Баланс»	Час (тривалість) операційного циклу
П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»	Метод участі в капіталі
П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»	Межа внутрішніх змін в складі коштів, які не входять у звіт про рух коштів
П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал»	Призначення та умови використання кожного елемента власного капіталу (окрім статутного капіталу)
П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни в фінансових звітах»	Можливість обирати події після дати балансу в орієнтовному переліку подій

Продовження таблиці

1	2
П(С)БО 7 «Основні засоби»	Строк (термін) корисного використання об'єкта основних засобів
	Методи нарахування амортизації основних засобів
	Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів,
	Величина вартісного критерію належності матеріального активу до малоцінних необоротних
П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	Строк (термін) корисного використання нематеріальних активів
	Методи амортизації нематеріальних активів
П(С)БО 9 «Запаси»	Одиниця обліку запасів
	Методи оцінки вибуття запасів
	Методи обліку (розподілення) транспортно-заготівельних витрат
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Способи визначення величини резерву сумнівних боргів
П(С)БО 11 «Зобов'язання»	створювання (чи нестворювання) забезпечень щодо відшкодування наступних (майбутніх) витрат і платежів
П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	Методи відображення фінансових інвестицій в залежності від їх виду
П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	Методи визнання і оцінки фінансових активів, зобов'язань та інструментів власного капіталу
П(С)БО 14 «Оренда»	Нарахування амортизації об'єктів фінансової оренди орендарем за методами, визначеними П(С)БО 7 та П(С)БО 8
П(С)БО 15 «Доходи»	Методи оцінки ступеня завершеності операції щодо наданих послуг
П(С)БО 16 «Витрати»	Методи калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)
	Перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат
	Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)
П(С)БО 17 «Податок на прибуток»	Відображення (чи невідображення) відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань в проміжній звітності
П(С)БО 18 «Будівельні контракти»	Методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом
	База розподілу загальновиробничих витрат при нормальній потужності
П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»	Строк корисного використання гудвіла
П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»	Погодження облікової політики групи підприємств

Продовження таблиці

1	2
П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Використання (чи невикористання) для перерахунку доходів, витрат та руху грошових коштів середньозваженого валютного курсу відповідного місяця
П(С)БО 22 «Вплив інфляції»	Коригування доходів і витрат, що визнавались на протязі звітного періоду (року) або проміжних періодів майже рівномірно з використанням середнього індексу інфляції
П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»	Перелік пов'язаних сторін, методи оцінки активів і зобов'язань в операціях пов'язаних сторін
П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»	Послідовність виплат по акціях
П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»	Порядок і спосіб визначення залишків незавершеного виробництва і готової продукції з метою визначення фінансового результату звітного періоду
П(С)БО 26 «Виплати працівникам»	Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства
П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльності»	Спосіб дій та визначення критеріїв щодо діяльності, яка припиняється Перелік та порядок створення забезпечень
П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»	Визначення справедливої (ринкової) вартості активу на дату балансу для цілей оцінки зменшення корисності Визначення чистої вартості реалізації активу в залежності від доступності інформації про ціни активного ринку
П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»	Пріоритетні види сегментів (географічний виробничий або географічний збутовий)
П(С)БО 30 «Біологічні активи»	Методи визначення справедливої вартості кожної групи сільськогосподарської продукції та кожної групи біологічних активів Методи нарахування амортизації, що можуть застосовуватись до біологічних активів
П(С)БО 31 «Фінансові витрати»	Можливість капіталізації фінансових витрат, пов'язаних із створюванням кваліфікаційного активу
П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»	Можливість віднесення нерухомості в бухгалтерському обліку або до основних засобів, або до запасів, або до інвестиційної нерухомості в залежності від очікуваного або фактичного характеру використання та цільового призначення об'єкту

1	2
П(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»	Можливість включення, окрім означених, інших витрат, що безпосередньо пов'язані із розвідуванням запасів корисних копалин Вибір методу нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів відповідно чинному законодавству
П(С)БО 34 «Платіж на основі акцій»	Спосіб погашення зобов'язань за придбані (отримані) товари (роботи, послуги) за визначеними П(С)БО 13 методами та визначеними П(С)БО 8 інструментами
П(С)БО 35 «Податкові різниці»	Способи відображення постійних та тимчасових податкових різниць в реєстрах бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором самостійно з використанням в графі 1 джерел [2, 3]

Відзначимо, що визначені в графі 2 таблиці 1 елементи облікової політики потребують уважного вивчення їх сутності з метою побудови вираженої облікової політики як з точки зору наукового обґрунтування, так і з точки зору прикладного використання в обліковій діяльності підприємства.

Існують різні точки зору щодо визначення елемента облікової політики, які в загальному розумінні визначають в якості елементів облікової політики саме принципи, методи і процедури, що є логічним за законодавчим змістом визначення облікової політики.

В розумінні вищенаведених співвідношень в таблиці 1 приводить нас до формулювання визначення елемента облікової політики як альтернативних варіантів виконання обов'язкових норм законодавства в межах запропонованих законодавством методів, принципів, правил, процедур і способів бухгалтерського обліку.

Список літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_buhgalters_kij_oblik_ta_finansovu_zvitnist.htm.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>.
3. Перелік національних стандартів бухгалтерського обліку і звітності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html.